

Velkou architekturu tu nemáme. Jen trochu vybočíme, a už si myslíme, že jsme světoví

„To, že nic nechceme, neznamená, že jsme moudří, skromní a vyrovnaní. To znamená, že spíme,“ říká architekt Josef Pleskot, člen Sdružení pro architekturu a rozvoj (SAR).

Proč má mít Praha nový koncertní sál?

Nový koncertní sál, novou galerii, knihovnu, nová divadla, proč má mít různé další kulturní a veřejně prospěšné stavby? No, protože nemůže zůstat stát. Protože se musí nějakým způsobem zapojit do kulturních programů Evropy, možná celého světa. Aby kusy, které se skládají třeba v Londýně, nebo v New Yorku, byly hratelné i v Praze. Abychom za nimi nemuseli jezdit do Hamburku, když teď zrovna mluvíme o muzice. Abychom nemuseli na velké spektakly jezdit někam jinam, jako lidé z venkova jezdí do velkých center. Aby se velké věci děly tady.

Má stát nová filharmonie na Vltavské?

Celé tohle betonové monstrum slouží několika bezdomovcům a já jim to strašně moc přeju, protože kdyby tam nebyli, tak už tam není nic. Obývají celou tu terasu nad řekou úplně skvěle, našli si to místo a zajímavé je, že oni to vidí a my ne. Objevíli, jak je to krásné místo expozičně výborně orientované k řece, k městu, k celému Starému Městu a z nábreží vlastně i k Pražskému Hradu. Takže proč? Vltavská je dnes součástí centra, přitom vypadá, jako kdyby do ní spadnul meteorit. A radnice Prahy 7 se ten kráter snaží zkrášlovat výsadbou stromů, aby až konečně třeba po deseti letech dospějeme k tomu, že by tam opravdu některé veřejné budovy mohly být, už tam nešly postavit, protože se za nekácení těch stromů postaví nějaká budoucí ekologové. Tak takhle prostě se na tomhle malém, ale relativně přehledném příkladu dá ukázat, jak koordinované jsou výstupy

pražských politiků, jak se domlouvají městské části s velkou radnicí.

Mohla by výstavba filharmonie otevřít, nebo možná zahájit, přeměnu Bubnů?

Ona nejenom, že by mohla, ona prostě musí. Ona prostě musí zahájit i přeměnu bývalých jatek – pražské tržnice, přeměnu nábreží až někam k libeňskému mostu. Vltavská je místo, které otevře území v meandru na levém břehu vltavském do široka a připojí ho doopravdy k centru.

Co se má stát, aby filharmonie nezůstala jen v programech politických stran?

Musí se opravdu chtít, to je základ.

A máte pocit, že někdo opravdu chce?

Mám pocit, že je v mnoha programech politických stran, že paní primátorka si ji vzala za své, pan radní Wolf si ji vzal za své. Všichni vlastně s novou filharmonií svým způsobem sympatizují, ale jestli opravdu chtějí a jestli opravdu kontrolují, zda se dělají potřebné kroky a výstupy, to si nejsem jist. Od doby, kdy jsme zakládali spolek za vznik filharmonické haly, uplynulo zhruba deset let. V květnu loňského roku rada města rozhodla o umístění haly v prostoru stanice metra Vltavská. Uplynul rok a vlastně se stalo hrozně málo. Skoro nic.

IPR zadal územní studii, ze které má vzniknout zadání architektonické soutěže...

Ano, ale její využití je pro vážné zadání dost problematické, vlastně neotevřela ohromný potenciál tohoto místa. Konstatovala, že požadovaný prostor pro filharmonii tam je, a také, že je tam velká oprava, že tam jsou velké vibrace, že tam je spousta hluku. Ano, to všechno je pravda, ale problémy jsou od toho, aby se překonávaly. A peněz je podle mého názoru dost. My nejsme úplní chudáci, abychom museli vyhledávat zelenou louku někde uprostřed lesů, kde je ticho. My jí chceme mít v centru s výbornou dopravní dostupností, vprostřed ruchu velkoměsta s bohatým společenským životem.

Hlavně by to vzalo asi jedinou uchopitelnou šanci té Vltavské...

Ano, jedinou, která bude pod kontrolou města, magistrátu a městských částí, protože jednou se tohle území samozřejmě nějakým způsobem přemění a zastaví, ale nebylo by asi dobře, kdyby ho zastavěli soukromníci. Zastavět by ho mělo v první řadě město, s pomocí soukromníků.

Jak to myslíte?

Myslím s pomocí cizích peněz, soukromých peněz. Jestliže by se tam mělo postavit kulturní centrum, musí u něj být hotel a spousta dalších vybaveností, restaurace, kavárny, bary, a to přece nebude provozovat město.

To je možná taky jediná šance, aby město nedoplácelo tolik na provoz.

Celý ten vehikel se musí živit, o tom není žádný spor. Proto musí být součástí záměru soukromé aktivity a musí tam přitáhnout soukromé peníze. A všichni z toho musí být nějakým způsobem radostní a musejí z toho profitovat. A on profit nejsou vždycky peníze, pro město profit je i splněná služba obyvatelstvu.

Co by mohla filharmonie přinést architektuře v Praze?

Ale tak to já ani nechci domýšlet. To jsou takové ty omlété řeči, že když někde vznikne něco ikonického v architektuře, tak za tím začnou jezdit cizinci. Je to všechno pravda, ale to jsou pro mě druhotné jevy. Nejdůležitější přínos vidím v kulturním posunu.

Ted' se spíš přemýšlí, jak cizince vyvést z centra Prahy někam dál...

Koncertní sál by měl sloužit celé republice, já jej chápu jako národní instituci, za kterou se jezdí do centra Prahy, a ne někam na okraj.

Myslíte si, že ten čas, který se tady nestavělo, jsme nepromarnili? Ten čas nemusí být marný, když během něho vykrytalizuje myšlenka, společenská dohoda...

Myslím, že promarnili, protože jsme za tu dobu nic nevymysleli. My pořád nevíme, jestli chceme stavby tohoto druhu. Já to pořád nikde neslyším, neslyším to zřetelně s důrazem a s jiskřením očí.

Na škodu asi je, jak toho nic moc nevzniká, že kdejaký rámeček mimo osu už chápeme jako velkou architekturu, že?

Protože tady tu velkou architekturu opravdu nemáme. Malinko vybočíme z průměru a už si myslíme, že jsme světoví. Já nejsem nespokojený se stavem té české architektury. Já si jen myslím, že nepracujeme na úkolech, které jsou tak říkajíc pro rozkvět vlasti, když to řeknu takhle slovníkem z 19. století. Kulturní vyspělost se dá poznat právě na takovýchto úkolech.

Musí tu velkou architekturu k nám nutně přinést svět?

Ale proč ne, ať tady jsou architekti zvenčí, ale ať se rozhodně utkají v rovné soutěži. Já si myslím, že se dokážeme prosadit. My jsme vždy v minulosti byli hnaní ctižádostí, tedy myslím před druhou světovou válkou. Ctižádostí Židů, ctižádostí Němců, se kterými jsme tady museli žít dohromady a žili jsme nepochybně v dobrých sousedských vztazích. Tihle ctižádostivější národní naturely nás budily z našeho klimbání. A když jsme byli takto probuzení, dokázali jsme být vedle nich docela dobří, stejně dobří jako oni. Když nás ale nikdo neprobudí, když nás někdo nehecuje, tak prostě usínáme. A to je současný stav. Politici nás tahají od východu na západ a obráceně, rozmazávají nám vlastní identitu a obchodují s námi. Jsme téměř letargii propadlý národ.

Myslíte si, že i tou filharmonií by se povedlo nás zase vybudit?

Ale to není jen filharmonie, ono je to celé řekněme o národním probuzení. Chtít se rovnat. Chtít mít věci jako ve Vídni, nebo jako v Mnichově. To, že nic nechceme, neznamená, že jsme moudří, skromní a vyrovnaní. To znamená, že spíme.

Josef Pleskot
architekt

Od poloviny 90. let 20. století patří mezi nejznámější a nejrespektovanější české tvůrce, za své realizace získal řadu ocenění a jeho stavby pravidelně reprezentují českou architekturu v mezinárodních přehlídkách. Od roku 1991 vede v pražských Holešovicích vlastní architektonickou kancelář AP ATELIER. V roce 2009 byl v odborné anketě organizované časopisem Reflex zvolen nejvýznamnější osobností české architektury dvacetiletí 1990–2009. V roce 2014 získal titul „Architekt roku“, a to především za unikátní revitalizaci postindustriální čtvrti Dolní oblasti Vítkovic.

Seriál rozhovorů
připravuje

SDRUŽENÍ
SAR PRO ARCHITEKTURU
A ROZVOJ